

Orman İdarelerinde Vahidi Fiyat Esasına Göre Çalışanlar Sigortalı Yapılmalı mı?

Mahmut Çolak

İş ve Sosyal Güvenlik Danışmanı

Tarih: 10.02.2021

Kısa Cevap

Duruma göre değişir. Orman idaresinden **vahidi fiyat** (birim fiyat) esasıyla iş alan, belli mesai saatlerine bağlı olmayan ve bağımsız çalışanlar ile idare arasındaki bağ **istisna akdi** sayıldığından bunlar sigortalı sayılmaz. Aynı şekilde orman köylülerini kalkındırma kooperatifleri ile üyeleri arasındaki ilişki istisna akdi olduğu sürece 4/1-a sigortalılığı doğmaz. Buna karşılık, işi bizzat yapmayıp **ücretle işçi çalıştıran yükleniciler işveren** sayılır ve çalıştırdıkları işçiler sigortalı olur. Bakanlığın denetim ve talimatı altında belli mesai saatlerinde çalıştırılan kişiler de sigortalı sayılır.

Sorunun Kaynağı

Çalışma hayatında iş ilişkileri; bağımsız, bağımlı, memurluk vb. şekillerde meydana gelmektedir. Bazı durumlarda yapılan işlerin bağımlı mı bağımsız mı başka bir ifade ile bir işverene bağlı olarak mı bağımsız olarak mı gerçekleştirildiği hususlarında tereddütler doğmaktadır. Bu neden önemlidir? Bu şekilde çalışanların sosyal güvenlikleri 4/1-a (SSK), 4/1-b (BAĞ-KUR), 4/1-c (EMEKLİ SANDIĞI) kapsamındaki sigortalılıklarla ilişkilendirilip ilişkilendirilmeyeceği açısından önem taşır. İşte, tereddüt yaşanan bir konu orman idarelerinden orman alanında **vahidi fiyat (birim fiyat)** ile kesim, imal ve nakliye şeklinde iş alanların sigortalılık durumudur.

Bağımsız Çalışanlar

Orman idarelerinden

- Orman İçi Kesim,
- İstif,
- Sürütme-Taşıma,

- Üretim,
- Gençleştirme,
- İyileştirme,
- Bu İşlerin Yan İşlerini

yapılan sözleşme gereği vahidi fiyat esasına göre sonuçlandıran, yüklendiği işte belli mesai saatlerine bağlı olmayan ve bu yönüyle de çalışma biçim ve koşulları bakımından bağımsız çalışanlar, iş aldıkları daire ile aralarındaki bağ istisna akdi olacağından sigortalı sayılmamaları icap etmektedir.

İşçi Çalıştıran Yükleniciler

Orman idarelerinden vahidi fiyat esasına göre iş alan müteahhitler, bu işi bizzat yapmayıp, başkalarını ücretle çalıştırmak suretiyle taahhütlerini yerine getirdikleri takdirde, çalıştırdıkları işçiler sigortalı sayılacak ve yükleniciler de işveren kabul edilecektir.

Ayrıca, Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı ağaçlandırma ve erozyon kontrol ile fidanlık işyerlerinde, vahidi fiyat adı altında, işverenin (Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ilgili birimlerinin) denetiminde ve talimatları doğrultusunda belli mesai saatlerinde çalıştırılan kişilerin de sigortalı sayılmaları gerekmektedir.

Kalkındırma Kooperatifleri

Orman idarelerinin yukarıda yer alan işleri vahidi fiyat üzerinden çalışacak **gerçek kişilere vermeyip** orman köylülerinin kurmuş oldukları **orman köylülerini kalkındırma kooperatiflerine** vermeleri durumunda, kooperatif ile üyeleri arasındaki çalışma ilişkisi istisna akdi olduğu müddetçe 4/1-a kapsamındaki sigortalılık gerçekleşmez. 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 34'üncü maddesine göre zaten kooperatifin, üyeleri dışında işçi çalıştırması mümkün olmayıp, söz konusu işlerin kooperatifin üyeleri tarafından yerine getirilmesi zorunludur.

Ek 5 Kapsamında Süreksiz Sigortalılık

Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Orman Genel Müdürlüğü ve bölge müdürlükleri ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na bağlı il müdürlükleri aracılığıyla 6831 sayılı Kanunda belirtilen işlerin orman köylüleri tarafından kurulan kalkındırma kooperatiflerine, köy tüzel kişiliklerine ve köylülere verilmekte olup, söz konusu işlerin vahidi fiyat usulüne göre verilmesi halinde bu işler, 5510 sayılı Kanunun "tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışanların sigortalılığı" başlığını taşıyan Ek 5'inci maddesi kapsamında süreksiz iş sayılmaktadır. Orman köylülerinden 5510 sayılı Kanunun Ek 5'inci maddesine göre **sigortalı olmak isteyenler** "Orman İşlerinde

Hizmet Akdiyle Süreksiz Çalışanlara Ait Giriş Bildirgesi”ni sürekli ikametlerinin bağlı bulunduğu muhtarlık ile sürekli ikametlerinin bulunduğu veya çalıştıkları yerin bağlı olduğu Orman Genel Müdürlüğü ve bölge müdürlükleri ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na bağlı il müdürlükleri aracılığıyla veya kalkındırma kooperatiflerine onaylatıp sürekli ikametlerinin bağlı olduğu sosyal güvenlik il müdürlüklerine/sosyal güvenlik merkezlerine müracaat edecekler, bunların sigortalılıkları ise müracaat ettikleri tarihten itibaren başlatılacaktır. Ayrıca, bu kapsamdaki sigortalılar başvuru belgesi ile birlikte işin kooperatife ya da köy tüzel kişiliğine verilmesi halinde kooperatif ya da köy tüzel kişiliği ile Tarım ve Orman Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın ilgili birimi arasında yapılan sözleşme ile kooperatif üyelerini ya da köy tüzel kişiliğince çalıştırılacakların listesini, köylülerle yapılması halinde ise sözleşmeyi SGK’ya vereceklerdir.

Yargı Kararları

Yargıtay 21. Hukuk Dairesi’nin (E: 2001/4674; K: 2001/4855; T: 18.06.2001) bir kararında; 506 sayılı Yasanın 2’nci maddesine göre, bir hizmet akdine dayanak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılan sigortalı sayılır. Bir kimsenin sigortalı sayılması için, hizmet akdine göre çalışması yeterli olup, ücretin ödenme biçimi sonuca etkili değildir. Ayrıca, tasnif ve istif işinde çalışan ve vahidi fiyat şeklinde ücret ödemesi yapılan kimselerin, hizmet akdine dayalı olarak çalıştığı Yargıtay’ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindendir.

Yargıtay 10. Hukuk Dairesi’nin (E: 2005/7623, K: 2005/14166, T: 20.12.2005) bir kararında; orman idaresinden vahidi fiyatla alım yapılan işte çalışan kooperatif üyeleriyle kooperatif arasındaki ilişkinin hizmet akdine değil, istisna akdine dayalı olduğu dikkate alınarak, söz konusu çalışanların işçi olmadığı sonucuna varılmalı ve Kurumun resen prim tahakkuku işlemi iptal edilmelidir. Hemen belirtmek gerekir ki yapılan iş kooperatifle Orman İdaresi arasında olduğu gibi kooperatifle üyeleri arasında da yürütülen çalışma usul ve esasları da birim fiyat esasına dayalı bulunduğu açıktır. Zira kooperatif tarafından da ortaklarına bu iş dolayısıyla birim fiyat üzerinden yapılan hesaplamalara göre ödeme yapıldığı, diğer bir anlatımla; davacı kooperatif ile ortakları arasındaki ilişkinin hizmet akdi değil, istisna akdine dayalı olduğu dosyadaki bilgi ve belgelerle sabittir. Kaldı ki aksine düşünce, esasen bu tür kooperatiflerin varlık nedeniyle de bağdaştırılamaz. Açıklanan nedenlerle davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, yanılıklı değerlendirme ile reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

Sonuç

Sonuç olarak; yukarıda yer verilen mevzuat, SGK uygulamaları ve yargı kararları ışığında aşağıdaki sonuca ulaşabiliriz.

- Orman idareleri tarafından vahidi fiyat üzerinden kesim, istif, sürütme vb. işlerin ihale edilmeyip orman köylülerinin kurmuş oldukları orman köylülerini kalkındırma kooperatifleri tarafından sonuçlandırılması durumunda, kooperatif ile üyeleri arasındaki çalışma ilişkisi istisna akdi olduğu kabul edilerek üyelerin 4/1-a kapsamındaki sigortalı sayılmaları mümkün gözükmemektedir.
- Orman idarelerinden vahidi fiyat esasına göre iş alan yükleniciler, bu işi ücretle işçi çalıştırmak suretiyle taahhütlerini yerine getirdikleri takdirde, çalıştırdıkları işçiler 4/1-a kapsamında sigortalı sayılacaktır.

Sık Sorulan Sorular

Vahidi fiyatla iş alan kişi sigortalı sayılır mı?

Belli mesai saatlerine bağlı değilse ve bağımsız çalışıyorsa hayır; idare ile arasındaki bağ istisna akdi sayılır.

Kooperatif üyeleri sigortalı olur mu?

Kooperatif ile üyeleri arasındaki ilişki istisna akdi olduğu sürece 4/1-a sigortalılığı doğmaz.

Yüklenici işçi çalıştırırsa ne olur?

Çalıştırdığı işçiler 4/1-a kapsamında sigortalı sayılır ve yüklenici işveren kabul edilir.

Bakanlık birimlerinde çalıştırılanlar?

Ağaçlandırma, erozyon kontrol ve fidanlık işyerlerinde idarenin denetimi ve talimatı altında belli mesai saatlerinde çalıştırılanlar sigortalı sayılır.

Orman köylüsü isteğe bağlı sigortalı olabilir mi?

5510 sayılı Kanun'un Ek 5'inci maddesi kapsamında; giriş bildirgesini muhtarlık ve ilgili müdürlüklere ya da kalkındırma kooperatifine onaylatıp sosyal güvenlik il müdürlüğüne/merkezine başvurur. Sigortalılık başvuru tarihinden itibaren başlar.

Resmî Kaynaklar

- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (4'üncü madde ve Ek 5'inci madde)
- 6831 sayılı Orman Kanunu (34'üncü madde)
- 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (eser sözleşmesi – istisna akdi)
- Yargıtay 21. HD 18.06.2001, E. 2001/4674, K. 2001/4855 · Yargıtay 10. HD 20.12.2005, E. 2005/7623, K. 2005/14166

Bu sirküler genel bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Somut uygulama öncesinde ilgili resmî kaynakların güncel hâli ve şirketin özel koşulları ayrıca değerlendirilmelidir.

PROZON'DAN

Yazılım, danışmanlık ve ücretsiz araçlar

YAZILIM VE HİZMET

Bordro ve Özlük Yazılımı

Karmaşık bordroyu tek motorda çalıştırın.

prozon.net/bordro-ve-ozluk-yazilimi/

Bordro Outsource

Operasyon bizde, ekran ve veri sizde.

prozon.net/insan-kaynaklari/bordro-outsource/

Ar-Ge, Teknopark, TEKMER

Kurgu, başvuru ve muafiyet süreçleri.

prozon.net/yatirimlar-ve-ar-ge/

ÜCRETSİZ ARAÇLAR

Hesap Makineleri

Bordro ve tazminat hesapları; üyelik gerekmez.

prozon.net/hesap-makineleri/

Analiz Merkezi

Teknopark ve teşvik analizleri.

analiz.prozon.net

Yıllık Parametreler

SGK ve vergi parametreleri, yıl yıl.

prozon.net/yillik-parametreler/

GÜNCEL KALIN

Mevzuat Takvimi

Beyan ve ödeme günleri tek takvimde.

prozon.net/mevzuat-takvimi/

Mevzuat Sirkülerleri

Haftada üç gün, ücretsiz e-posta bülteni.

prozon.net/sirkuler/#bulten

Bu belge <https://prozon.net/sirkuler/orman-idarelerinde-vahidi-fiyat-esasina-gore-calisanlar-sigortali-yapilmali-mi/> adresindeki sirkülerden 21.09.2026 00:04 tarihinde üretilmiştir. Mevzuat değişebilir; güncel metin için siteyi ziyaret edin. Sirküler, bilgilendirme amaçlıdır; somut olaylar için danışmanlarımızla görüşün.

Prozon Kurumsal Teknoloji Çözümleri A.Ş. · Artan Plaza, Bağlarbaşı, Feyzullah Cd. No:140 Kat:5, 34844 Maltepe / İstanbul · +90 216 808 02 39 · bilgi@prozon.net